

3. Колпаков В. К. Адміністративне право України; Підручник. - Київ; Юрінком- Інгер, 2004. - 458 с. - С. 194.

Черняк Анна Олексіївна
курсант 2-го курсу
факультету економіко- правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри адміністративного права, процесу та
адміністративної діяльності, доктор юридичних наук,
професор, полковник поліції
Миرونюк Р.В.

ПРЕВЕНТИВНИЙ ЗАХІД СПІЛКУВАННЯ ТА ОПИТУВАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ

Відповідно до статті 29 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

Стаття 31 вищевказаного законодавчого акту наводить чіткий перелік превентивних поліцейських заходів, котрі працівники поліції можуть застосовувати під час виконання своїх функціональних обов'язків, зокрема: перевірка документів особи; опитування особи; поверхнева перевірка і огляд; зупинення транспортного засобу; вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території; обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю; проникнення до житла чи іншого володіння особи; перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ; застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису; перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб; поліцейське піклування [1].

Одним із першочергових та дієвих превентивних поліцейських заходів є опитування особи, що передбачено ст. 33 Закону України «Про Національну поліцію». Важливе значення в ході проведення опитування особи відіграє тактика опитування неповнолітніх осіб. В законодавстві враховано певні особливості, зокрема таке опитування може здійснюватися лише за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або

педагога. Для застосування відповідних особливостей необхідно враховувати лише вік особи, яка опитується. Згідно зі ст. 6 Сімейного кодексу України неповнолітньою вважається дитина у віці від 14 до 18 років [2].

Проте, на сьогоднішній день виникає чимало питань стосовно правильності опитування дітей, послідовності дій працівників поліції при вказаному опитуванні та вибору місця опитування.

Проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога. Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом [6 с. 176].

Опитування особи – це засіб спілкування поліцейського з громадянином, під час якого працівниками поліції досягається мета щодо отримання інформації від осіб, яких опитують, про скоєнні кримінальні та адміністративні правопорушення або такі, що мають бути вчинені, про осіб, причетних до їх вчинення, та про інші події, що мають значення для підтримання публічного порядку і громадської безпеки або такі, що належать до сфери діяльності поліцейських служб [7, с. 427].

Як зазначає Денисенко В. В., опитування неповнолітніх являє собою специфічний процес, котрий вимагає від працівників поліції особливих вмінь та навиків, оскільки діти до досягнення ними повноліття лише формують свої погляди на життя [8, с. 59].

Тактичні дії працівників поліції в ході спілкування із вищевказаної категорією громадян є надзвичайно важливою, оскільки в ході такого спілкування, поліцейський може отримати важливу інформацію, за допомогою якої він зможе якомога швидше припинити певний вид правопорушення, або ж затримати особу, групу осіб, котрі вчинили таке правопорушення. До осіб, від яких поліцейський може отримати корисну інформацію, належать особи, які були свідками протиправної поведінки інших осіб, потерпілі, особи, яким відомі факти або обставини вчинення злочинів або адміністративних проступків від інших осіб, особи, які можуть володіти інформацією про причини та обставини нещасних випадків з людьми, аварій на транспорті, порушень правил експлуатації та поведження з об'єктами підвищеної небезпеки тощо. Визначення наявності підстав для опитування особи пов'язано з їх оцінкою з точки зору достатності та залежить від внутрішнього переконання поліцейського. Отже, достатньою уявляється певна сукупність підстав, оцінюючи, які поліцейський доходить єдиного висновку – про необхідність опитування особи, під час якого буде досягнуто його мета, як складової реалізації поліцейських повноважень. Звичайно, не можна вимагати від поліцейського отримання таких підстав для проведення опитування особи, які з достовірністю установлюватимуть можливість досягнення її мети, достатнім є високий ступінь достовірності. Опитування може бути проведено у будьякому місці. Разом із тим

поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення. Тактика проведення опитування неповнолітніх осіб як превентивного поліцейського заходу.

Виходячи з положень ч. 2 ст. 33 Закону України «Про Національну поліцію», запрошення особи до поліцейського приміщення з метою опитування не кореспондується з обов'язком особи пристати на таке запрошення. Закон не визначає форму надання та закріплення особою інформації в процесі застосування опитування. Як уявляється, відповідна інформація може надаватися як в усній, так і в письмовій формі. Усна форма отримання інформації може бути більш ефективною для забезпечення виконання низки повноважень поліції, наприклад, для можливості максимально оперативного реагування на правопорушення, в тому числі забезпечення переслідування правопорушника по гарячих слідах. Разом із тим більш поширеною формою надання та фіксування повідомлюваної під час опитування особою інформації є письмова форма, яка може знайти своє вираження у складенні пояснення чи рапорту. Як вже було зазначено, що проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), усиновлювачів, опікунів чи піклувальників, інших близьких родичів чи членів сім'ї, а також представників органів опіки й піклування, установ і організацій, під опікою чи піклуванням яких перебуває неповнолітній, педагога або психолога. Це, зокрема, визначає особливості підготовки й проведення опитування неповнолітньої особи віком від 14 до 18 років або малолітньої особи віком до 14 років. Вік особи встановлюється в загальному порядку за відповідними документами, а в разі їх відсутності – іншим шляхом, зокрема, шляхом призначення судовомедичної або комплексної судової медичної та психологічної експертизи. Запрошення осіб для проведення опитування неповнолітньої особи не обмежується лише їх присутністю, а й передбачає виконання ними певних обов'язків та надає таким особам певні права, як, наприклад, право ставити опитуваним особам запитання або висловлювати заперечення проти окремих зі заданих неповнолітньому запитань. Набуття неповнолітнім цивільно-правової дієздатності у повному обсязі до 18 років, у разі реєстрації шлюбу – ст. 34 Цивільного кодексу України; під час роботи за трудовим договором, зайняття підприємницькою діяльністю [9].

Батьки та інші законні представники, як правило, мають авторитет і довіру неповнолітнього, можуть сприяти встановленню контакту з дитиною, отриманню правдивих свідчень, а також захисту його прав і законних інтересів. Разом із тим, якщо є підстави вважати, що батьки або інші законні представники зацікавлені в наданні неповнолітнім неправдивої інформації, чинять на нього негативний вплив чи їх інтереси суперечать інтересам особи, яку вони представляють, поліцейським такий законний представник може бути змінений іншим.

Так, я погоджуюся з вищевикладеним повністю, бо батьки грають у нашому житті чималу роль і кожна дитина по різному, але любить своїх батьків. Тому батьки можуть впливати на ті показання, що можуть дати діти, тому потрібно замінити їх на незаінтересовану особу, що не буде негативно впливати на дитину.

Закон чітко не регламентує права й обов'язки педагога. Уявляється, що він виступає в цьому випадку, як спеціаліст. Педагог має займатися вихованням і навчанням неповнолітніх такого самого віку, що й вік дитини, яка підлягає опитуванню. Завдання педагога – допомогти поліцейському встановити психологічний контакт, виробити правильну тактику проведення опитування, сформулювати запитання з урахуванням дитячої психіки або індивідуальних особливостей психіки неповнолітнього. 3. Тактика проведення опитування неповнолітніх осіб. Визначення алгоритму проведення опитування неповнолітніх осіб має надзвичайно важливе значення, оскільки при вірній побудові тактиці опитування поліцейський досягає наступних результатів: – вірний напрямок розслідування; – збирає матеріал, який здатен привести до покарання винної особи або швидкого звільнення невинної; – підтримує процес розслідування, зберігаючи час, гроші та ресурси; – збільшує громадську впевненість у поліцейській роботі, особливо при спілкуванні із свідками та жертвами злочинів, які прямо стикаються з поліцією.

На основі вищевикладеного можна виокремити деякі особливості опитування неповнолітніх:

- при опитуванні законний представник неповнолітньої особи має допомогти налагодити контакт з дитиною, а не в примусовій формі заставляти давати відповіді поліцейському;

- починати розмову з неповнолітнім з того, що ви колись так само, як і він мали непорозуміння з педагогами, батьками тощо;

- при проведенні опитування використовувати зацікавленість неповнолітньої особи на довільні теми не пов'язані із темою розмови для встановлення психологічного контакту;

- враховувати вік дитини та соціалізацію її у суспільстві;

- як одна із особливостей проведення опитування, слід відмітити схильність неповнолітніх осіб до перебільшення або до надмірної емоційності, що притаманно даному віку;

- опитування неповнолітньої особи також залежить й від місця його проведення. Так деколи розмову краще проводити на території неповнолітнього – це надає йому психологічної впевненості у своїх діях;

- перед проведенням опитування неповнолітньої особи, якщо є час та можливість, ознайомитися з його акаунтом в соціальних мережах

- це допоможе вивчити вподобання та інтереси неповнолітньої особи для подальшого налагодження контакту.

Висновок: таким чином, підсумувавши вищенаведене, слід наголосити тактика проведення опитування неповнолітніх осіб має свої особливості, оскільки позитивне ставлення до такої категорії осіб, вміння слухати, майстерність говорити, налагодження та підтримання контактів, вміння повернути та утримати увагу, безперешкодно долати бар'єри спілкування та вирішувати конфліктні ситуації, ефективно впливати на осіб з метою бажаних змін поведінки, допоможуть працівникам поліції підвищити ефективність обміну та сприйняття інформації, сформувані позитивний імідж та, відповідно, налагодити взаємодію з населенням.

1. Про Національну поліцію: Закон України, Положення про патрульну службу МВС: чинне законодавство. К.: ПАЛИВОДА А. В., 2015. 92 с. (станом на 07 серпня 2015 р.).

2. Сімейний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21–22. Ст. 135. URL: [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14)

3. Про охорону дитинства: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 30. Ст. 142. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>

4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини від 20 листопада 1989 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021

5. Декларація прав дитини 1959 року. Організація Об'єднаних Націй. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_384

6. Про Національну поліцію: Науково-практичний коментар Закону України / кол. авт.; кер. авт. кол. Т. П. Мінка. Дніпро: ДДУВС, 2017. 480 с.

Чечель А.О.,
курсант факультету досудового розслідування
Науковий керівник: Рижкова С.А.,
старший викладач кафедри адміністративного права,
адміністративного процесу та
адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДО ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ БУЛІНГУ В УКРАЇНІ

У засобах масової інформації, у мережі Інтернет все частіше стали з'являтися повідомлення про негативну ситуацію в школах, пов'язану з конфліктами та агресивними діями дітей з приводу знущання один над одним. Розповсюдження подібної інформації у відкритому доступі дає змогу переконатись, що на сьогодні в Україні, та в багатьох країнах світу дуже гостро стоїть питання пов'язаних з булінгом серед дітей.

Підтвердженням проблемної ситуації в Україні стосовно такого негативного явища як булінг, свідчать наступні статистичні дані, так у 2018